

בעוד שלבית שמאי אסור להן לצאת בלי חליצה, ונמצא שבניהם נולדו באיסור.

היות דבני "חייבי לאוין" נינהו, ואינם ממזרים.

אלא, בית הלל מבית שמאי — אמאי לא נמנעו מלשאת מהם נשים?

והרי בני צרות ערוה שהתייבמו הם בני חייבי כריתות, שהרי צרת הערוה היא אשת אח שלא הותר ליבום, והיא בכרת.

ובני חייבי כריתות — ממזרים נינהו!

וכי תימא לתרץ, שקסברי בית הלל דאין ממזר מחייבי כריתות, אלא רק מחייבי מיתות בית דין, ואיסור אשת אח של צרת ערוה הוא רק כרת.

והאמר רבי אלעזר: אף על פי שנחלקו בית שמאי ובית הלל בצרות, מודים הם שאין ממזר אלא ממי שאיסורו איסור ערוה, וענוש כרת!

אלא, לאו, שמע מינה שלא עשו בית שמאי כדבריהם!

ודוחה הגמרא: לא.

לעולם עשו בית שמאי כדבריהם.

אלא דמודעי להו, הם היו מודיעים לבית הלל מי הם בני צרות הערוה שהתייבמו, ופרשי, ובית הלל היו פורשים מהם מלשאתם לנשים.

והכי נמי מסתברא, שכך הוא הביאור במשנה.

דקתני סיפא: כל הטהרות וכל הטמאות שהיו אלו מטהרין ואלו מטמאין, לא נמנעו מלהיות עושים טהרות אלו, על גבי הכלים השאולים של אלו. על אף שבית הלל מחמירים בטהרות מבית שמאי.

ובהכרח, שהיו מודיעים בית שמאי לבית הלל אלו הם הכלים הטמאים שלהם לפי בית הלל, והוא הדין שהודיעו אלו הם הממזרים שלהם לפי בית הלל.

ומסבירה הגמרא את הראיה: י-ב

אי אמרת בשלמא דמודעי להו בית שמאי לבית הלל מה הם הכלים הטמאים.

משום הכי לא נמנעו בית הלל מלשאול כלים מבית שמאי כדי לעשות בהם את טהרותיהם.

אלא, אי אמרת דלא מודעי להו —

בשלמא בית שמאי מבית הלל לא נמנעו מלשאול כלים, ולא חששו שמא בית הלל מקילים בדבר שהם מחמירים, היות דטמאות דבית הלל —

לבית שמאי, טהרות נינהו!

והיינו, שבית הלל מחמירים במחלוקתם עם בית שמאי בעניני טהרות.

אלא, בית הלל מבית שמאי — למה לא נמנעו מלשאול כליהם?

והרי טהרות דבית שמאי — לבית הלל, בטמאות נינהו!

אלא לאו, דמודעי להו בית שמאי לבית הלל
מה הם הכלים הטמאים לדברי בית הלל.

ומסקינן: שמע מינה שהיו מודיעים.

והוינן בה: ומאי אולמיה, מה היא העדיפות
דהך, הראיה שהבאנו עתה, מטומאות של
בית שמאי לבית הלל, שבהכרח הודיעום,
מהך, מהראיה שהבאנו מהממזרים של בית
שמאי, בני צרות ערוה, שבהכרח הודיעום.
שהרי אמרנו "הכי נמי מסתברא", וזו היא
לשון הבאת ראיה, העדיפה על הקודמת! ?

ומשנינן: מהו דתימא, היה מקום לומר, כי
צרה של ערוה — קלא אית לה, ובניה
ידועים כממזרים, ולא ראו בית שמאי צורך
להודיע זאת לבית הלל. ואם כן, אין ראיה
שבמקרים אחרים הם כן היו מודיעים להם.

לכן קא משמע לן הראיה מטומאות, שהיו
בית שמאי נוהגים להודיע להם.

גופא, אמר רבי אלעזר: אע"פ שנחלקו בית
שמאי ובית הלל בצרות, מודים שאין ממזר
— אלא ממי שאיסורו איסור ערוה, וענוש
ברת.

והוינן בה: מאן, מי הם ה"מודים" למי?

אילימא מודים בית שמאי לבית הלל שבני
צרות ערוה, שיצאו לשוק בלי חליצה
[כשיטת בית הלל], אינם ממזרים —

פשיטא! שהרי בני חייבי לאוין [בני יבמה
שיצאה לשוק ללא חליצה, לפי בית שמאי]
— כשרים נינהו! שהרי אין ממזר אלא
מחייבי כריתות.

אלא שמא תאמר, מודים בית הלל לבית
שמאי, שבני צרות ערוה המתייבמות אינם

ממזרים, היות ואין ממזר אלא מחייבי
כריתות.

אי אפשר לומר כן! שהרי היא גופא, צרת
ערוה — חייבי כריתות היא ליבם! שהרי
היא עומדת עליו באיסור ערוה של אשת אח
שלא הותר ליבום, והבן שלה הוא ממזר.

ומשנינן: לעולם מודים בית שמאי לבית
הלל, שאין הבנים הנולדים מצרת ערוה
שיצאה לשוק בלי חליצה [כדברי בית הלל],
ממזרים.

ומה שהקשינו "פשיטא", שהרי בני חייבי
לאוין הם —

תשובתך: ולאפוקי, להוציא מדרבי עקיבא,
דאמר יש ממזר אפילו מחייבי לאוין.

קא משמע לן, דאין ממזר מחייבי לאוין,
אלא רק מחייבי כריתות!

ומביאה עתה הגמרא ראיה מברייתא
בתוספתא:

תא שמע מהא דתניא: אף על פי שנחלקו
בית שמאי ובית הלל:

א. בצרות ערוה, האם הן מותרות להתייבם
או אסורות.

ב. ובשתי יבמות שהן אחיות, ונפלו משני
אחים, וכל אחת אסורה ליבום מחמת "אחות
זקוקתו", מה הדין אם קדמו היבמים וכנסו
אותן, האם צריך להוציאן [לקמן כו א].

ג. בנט "ישן", שכתב גט לאשתו, ועדיין לא
נתנו לה, והתייחד עמה אחר כתיבת הגט,
האם אפשר לגרש בו.

ד. ובספק אשת איש [עיינן שתי לשונות ברש"י].

ה. ובמגרש את אשתו ולנה עמו בפונדק, האם יש לחוש שבא עליה לשם קידושין.

ו. בקדושי אשה:

לבית שמאי צריך לקדשה בכסף שהוא דינר, ובשוה כסף, בשווי של דינר.

ולבית הלל אפשר לקדשה אפילו בפרוטה של נחושת, ובשוה פרוטה של נחושת.

בכל זאת, לא נמנעו בית שמאי מלישא נשים מבית הלל.

ולא נמנעו בית הלל מלשאת נשים מבית שמאי.

ללמדך, שחיבה וריעות נוהגים זה בזה.

לקיים מה שנאמר: [זכריה ח] "האמת והשלום אהבו".

רבי שמעון אומר: נמנעו הן מן הודאי.

ולא נמנעו מן הספק.

והניחה עתה הגמרא שנמנעו באיסור ספק, כגון במגרש אשתו ולנה עמו בפונדק, שיש ספק אם קידשה בביאה.

ולפיכך מקשה הגמרא:

אי אמרת בשלמא עשו כדבריהם, משום הכי, לפי רבי שמעון, נמנעו מן הודאי [ומה שלא נמנעו מן הספק יתבאר להלן].

אלא אי אמרת לא עשו כדבריהם — אמאי נמנעו?

ומקשה הגמרא על ראייה משם: ותסברא, האם סובר אתה שיתכן ללמוד כך?

נהי נמי דעשו כדבריהם, עדיין קשה — מהו "בשלמא" שאמרת!?

והרי בשלמא בית הלל נמנעו מבית שמאי, היות דצרות ערוה חייבי כריתות נינהו, ובניהם — ממזרים הם, לבית הלל.

אלא בית שמאי — אמאי נמנעו מלשאת נשים מבית הלל?

והרי יבמות לשוק בלי חליצה — בני חייבי לאוין נינהו, ובניהם כשרים נינהו!

ומשנינן: כדאמר רב נחמן בר יצחק לקמן: לא נצרכה, אלא לצרה עצמה.

הכא נמי, לא נצרכה אלא לצרה עצמה.

שגם בית שמאי נמנעו מלקחת מבית הלל צרת ערוה ללא חליצה, והיא אסורה להם בלאו של יבמה לשוק, לפי שאינה נחלצת לבית הלל. ואין החשש אודות בניה של צרת ערוה.

ועתה באה הגמרא לברר את האמור בכרייתא, שנמנעו מן הודאי ולא נמנעו מן הספק.

והוינן בה: ומאי שנא מן הודאי, שנמנעו מלשאת, היות דאיסורא הוא.

והרי ספק, נמי — איסורא הוא!?

ומשנינן: לא תימא "לא נמנעו לשאת מן הספק".

אלא אימא כך: לא נמנעו לשאת מן הסתם, כל עוד לא הודיעום שהן אסורות להן, היות דמורדעי להו על מה שאסור לשיטתם, ופרשי

מהם.

אך עדיין תיקשי: ומאי קא משמע לן בכך?
— דאחבה וריעות נהגים זה בזה.

אם כן, היינו רישא?!

ומשינינן: הא קא משמע לן — דכולה
ברייתא בשיטת רבי שמעון היא.

תא שמע, מהא דאמר רבי יוחנן בן נורי:

היאך חלכה זו של צרת ערוה רווחת, נוהגת,
בישראל?

אם נעשה כדברי בית שמאי — הולד ממזר
לדברי בית הלל!

ואם נעשה כדברי בית הלל — הולד פגום
לכהונה, מדין חלל, לדברי בית שמאי! וכפי
שיתבר לקמן שלומדים זאת מקל וחומר
מאלמנה לכהן גדול, שבנה חלל.

בואו ונתקן לחן לצרות שיהו חולצות ולא
מתייבמות, אלא ינשאו לאחר חליצה לשוק,
ויהיו הן כשרות ובניהם כשרים, לדברי הכל.

לא הספיקו לגמור את הדבר, עד שנטרפה
השעה.

אמר לו רבי שמעון בן גמליאל לרבי יוחנן
בן נורי:

מה נעשה להם לצרות ערוה הראשונות,
שכבר נתייבמו לפני התקנה לפי בית שמאי,
מעתה, לאחר שנתקן להן שלא להתייבם.

דהיינו, נוכל לתקן רק מכאן ולהבא. אך מה
תקנה תהיה לבניהם הממזרים של אותן
צרות ערוה, לאחר שכבר התייבמו, לפי בית
שמאי?!

ומוכיחה הגמרא: אי אמרת בשלמא עשו
בית שמאי כדבריהם, היינו דקאמר: מה
נעשה לתקן את הבנים הממזרים?

אלא, אי אמרת לא עשו כדבריהם — מאי,
מה היתה שאלתו של רבי שמעון בן גמליאל
"מה נעשה"?

והרי אין ממזרים שצריך לדאוג לתקנתם!?

אמר רב נחמן בר יצחק: לא נצרכה,
המדובר כאן אינו בתקנת הממזרים, אלא
לענין תקנת הצרה עצמה, לפי בית שמאי.

ושאלתו "מה נעשה?" — הכי קאמר:

הנך צרות ערוה דבית הלל, שלפי בית הלל
אין צורך לחלוץ להן, אם הלכו ונישאו ללא
חליצה —

לבית שמאי — היכי נעביד להו תקנה,
שיהיו מותרות לבעליהן? שהרי לבית שמאי
הן לא הותרו לשוק בלי חליצה, והן עומדות
באיסור לאו, של "לא תהיה אשת המת
חוצה", על בעליהן.

שמא תאמר, ליחלצו עתה,

אין זו תקנה, כי על ידי שנחייב אותן לחלוץ
— מימאסי אנבריהו! הן ימאסו בכך על
בעליהן.

וכי תימא מה איכפת לנו? — לימאסן! ומה
בכך שימאסו על בעליהן, שהרי אסורות הן
להם לפי בית שמאי.

תשובתך: אמר הכתוב [משלי ג] "דרכיה
דרכי נועם, וכל נתיבותיה שלום".

וזה מה שאמר רבן שמעון בן גמליאל: מה